35. נשא. כשחומרה פוגעת בשלום בית

בפרשת נשא התורה מציבה את דיני הנזיר מיד לאחר דיני סוטה. חז"ל ראו בכך רמז לקשר שבין שתיית יין לבין קלקול מוסרי, אך ייתכן שיש כאן גם מסר רחב יותר: לפעמים גם שאיפה לקדושה, אם אינה מאוזנת ומנותבת נכון, עלולה לפגוע ביציבות המשפחה והחברה.

הנזיר מחמיר על עצמו מעבר לדרישות ההלכה הרגילות: הוא נמנע מיין, מתספורת ומטומאת מת. מצד אחד, יש כאן רצון להתעלות ולהתקדש. מצד שני, התורה מלמדת שחומרה איננה ערך כשהיא מנותקת מהקשר נכון. חומרה עלולה ליצור ריחוק בתוך המשפחה, תחושת ביקורת כלפי מי שאינם מחמירים, ולעיתים אף מראית עין של צביעות, כאילו האדם מבקש להיראות קדוש יותר מאחרים.

כבר אצל חווה אמנו אנו מוצאים דוגמה מסוכנת של הוספה על הציווי: הקב"ה אסר לאכול מן העץ, והיא הוסיפה: וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ (בראי ג 3), התוספת הזאת הביאה את הזוג הראשון לידי החטא. גם בווידוי המיוחס לרב נסים גאון, אנו אומרים ביום הכיפורים: "<u>את אשר התרת אסרתי</u>, ואת אשר אסרת התרתי": ללמדנו שגם איסור מיותר עלול להיות כישלון רוחני.

במסכת בבא בתרא (סב/ב) מסופר שלאחר חורבן הבית היו פרושים בישראל שביקשו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין. שאל אותם רבי יהושע: מדוע אינכם אוכלים בשר ואינכם שותים יין? השיבו לו: איך נאכל בשר, שממנו היו מקריבים על המזבח, ועכשיו בטל? איך נשתה יין, שהיו מנסכים על גבי המזבח, ועכשיו בטל?

אמר להם רבי יהושע: אם כך, גם לחם לא תאכלו, שהרי בטלו המנחות. פירות לא תאכלו, שהרי בטלו הביכורים. אפילו מים לא תשתו, שהרי בטל ניסוך המים. שתקו.

ואז לימד אותם רבי יהושע את הכלל הגדול: שלא להתאבל כלל, אי אפשר. אבל להתאבל יותר מדי, גם אי אפשר, שאין גוזרים גזירה על הציבור אלא אם כן רוב הציבור יכולים לעמוד בה.

המסר לפרשת נשא ברור: קדושה אמתית אינה נמדדת רק בחומרות, אלא ביכולת לשלב יראת שמיים עם שלום בית, שמחה, ענווה ואחריות כלפי הסביבה הקרובה.